

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

10. maj 1854.

Tyendelov for Kongeriget Danmark.

Justits-Min. Rigsdags-Tid, f. 1853, 5te Session. Landsth. Tid. S- 20 - 22, 30. 35, 1161 - 96. 1281-1372, 1394 - 1431. 1434 - 87, 1493 - 1571, 1589 - 1640. 1712-63. Folketh. Tid. S. 4634, 90 - 91. 4840-66. 5099 - 5156. 5157 - 5213, 5263 - 77. Anhang S. 51 - 112, 729-52. Anhang B. S. 745 - 94. Dep. Tid. f. 1852 S. 905 - 19, 942 - 55. 974-87. 1012 - 18, f. 1854 S. 433 - 450. Jfr. Circl, af 10de Mai 1854 i Dep. Tid. 5 1854 S. 451).

Rigsdagen har vedtaget og Kongen ved Sit Samtykke stadfæstet følgende Lov:

§ 1.

Den, der har fyldt sit 18de Aar, kan gyldigen bortfæste sig som Tyende. Paa yngre Personers Vegne skeer saavel Indgaaelse som Opsigelse af Tyendeforholdet af Forældre eller andre Foresatte, der dog kunne bemyndige den Paagjeldende til selv at gjøre dette. En for en Umyndig indgaaet Tyendecontract kan ikke være forbindende for Tyendet længere, end at det, efter at have opnaaet en Alder af 18 Aar, kan med sædvanligt Varsel (§ 40) opsiges Tjenesten til den første almindelige Skiftetid (§ 11).

§ 2.

Bevilling til at være Fæstemand kan meddeles af øvrigheden paa ethvert Sted, hvor der viser sig Trang til at have en Fæstemand. I Kjøbenhavn kan Ingen drive Forretning som Fæstemand uden en saadan Bevilling, øvrigheden fastsætter en passende Betaling, som den af samme beskikkede Fæstemand maa tage for sine Forretninger, og meddeler ham de fornødne Forholdsregler.

§ 3.

En Fæstemand skal troligen meddele dem, som ved hans Medvirkning ville antage et Tyende, hvad han veed om dettes Brugbarhed og andre Egenskaber. Anbefaler han som brugbart eller tilforladeligt et Tyende, om hvilket han veed, at det har viist sig udueligt eller er fundet i Utroskab, skal han, foruden at erstatte den Skade, som Huusbonden derved lider, bøde fra 5 til 20 Rd., og kan efter Omstændighederne, hvis han har Bevilling som Fæstemand, dømmes til at have denne forbrudt, hvilken sidste Følge altid indtræder, naar han anden Gang findes skyldig i samme Brøde.

§ 4.

Forleder en Fæstemand et Tyende til at forlade dets Tjeneste for at antage en anden, skal han straffes paa samme Maade som er bestemt i § 3.

§ 5.

Ønsker Nogen sin Tjeneste som Tyende opbudt ved Kirkestævne paa Landet, skal Sognefogden foretage saadan Opbydelse uden Betaling.

§ 6.

En afsluttet Overenskomst om Tjenesteforhold er bindende for enhver af Parterne, uden Hensyn til, om Fæstepenge ere givne eller ikke. Ere Fæstepenge givne, afdrages de ikke i Lønnen, medmindre anderledes er vedtaget.

§ 7.

Størrelsen og Beskaffenheden af den Løn og andet Vederlag, som Tyendet skal have for sin Tjeneste, beroer ganske paa Overenskomst. Er derom Intet vedtaget mellem Parterne, da skal Tyendet have et saadant Vederlag, som paa det Sted, hvor Tjenesten udføres, er almindeligt for et Tyende i lignende Stilling: Hvad i saa Henseende er Regel, afgjøres af Politivirigheden.

§ 8.

Den visse Personer af Bondestanden hidtil paahvilende særegne Forpligtelse til at tage fast Tjeneste bortfalder for Fremtiden. Tjenestetidens Varighed beroer paa Overenskomst; dog skal det, naar Contracten er indgaaet paa flere Aar, eller under saadanne Betingelser, at Tyendet derefter kan blive bundet paa flere Aar, staae i Tyendets Magt, imod at betale Huusbonden Saameget, som Lønnen udgør for et halvt Aar, at opsiges Tjenesten med 1/2 Aars Varsel til en af de almindelige Skiftetider.

§ 9.

Er ingen vis Tjenestetid vedtagen, ansees Tyendeforholdet stiftet saaledes, at det med 3 Maaneders Opsigelsesfrist kan hæves til en af de almindelige Skiftetider.

§ 10.

En Overenskomst om Tjenesten for kortere Tid end 1 Maaned, uden at Forlængelse, naar Opsigelse undlades, skal indtræde, henregnes ikke til Tyendecontracter.

§ 11.

Skiftetid for Tyende, der tager Tjeneste, halvaarsviis eller paa længere Tid, er, naar ei anderledes vedtages, hvert Aars 1ste Mai og 1ste. November.

§ 12.

Til den vedtagne Tid er Tyendet pligtigt at begive sig i Tjeneste og Huusbonden pligtig at modtage samme, og ingen af Parterne kan frigjøre sig fra denne Forpligtelse ved. at tilbagebetale eller overlade Fæstepengene. Hvad ovenfor og iøvrigt i denne Lov er sagt om Huusbond, gjelder om Enhver, som holder Tyende.

§ 13.

Vægrer Huusbonden sig uden lovlig Grund ved at modtage Tyendet i sin Tjeneste til aftalt Tid, kan Tyendet beholde Fæstepengene, som maatte være givne og desuden fordre Løn for den vedtagne Tjenestetid, dog ikke over 1/2 Aar, og Kostpenge ligeledes for den vedtagne Tjenestetid, dog ikke over 8 Uger. Kostpengene bestemmes, naar deres Størrelse ikke er vedtagen, efter Billighed og hvert Steds Skik og Brug, fra 16 til 32 Sk. Rigsmynt om Dagen.

§ 14.

Flytter Huusbonden, efter at have fæstet et Tyende og før Tjenestetidens Begyndelse, længere end 1 Miil bort fra det Sted, hvor Tjenesten efter Aftalen med Tyendet forudsættes at skulle tiltrædes, er Tyendet ikke pligtigt at overtage Tjenesten og har Ret til at beholde Fæstepengene. Er Huusbonden flyttet til Færøerne, Island, de danske Colonier eller Udlandet, kan Tyendet endvidere fordre Løn for den vedtagne Tjenestetid, dog ikke for mere end 1/2 Aar. Hvis Tyendet ikke 4 Uger før Tjenestens Tiltrædelstid er underrettet om sidstnævnte Flytning, tilkommer det endvidere Kostpenge efter § 13 for den vedtagne Tjenestetid, dog ikke over 8 Uger. Naar et Tyende gaaer i Tjenesten, uagtet Huusbonden er flyttet fra det Sted, hvor den skulde tiltrædes, skal Huusbonden betale de Tyendet derved forarsagede Flytningsomkostninger.

§ 15.

Huusbonden kan af følgende Grunde nægte at modtage et fæstet Tyende, medmindre han allerede ved Antagelsen har kjendt Grunden:

1) naar det har været hensat til Strafarbeide, eller har begaaet Tyveri, Bedrageri eller anden i den offentlige Mening vanærende Forbrydelse;

- 2) naar det i sin seneste Tjeneste har gjort sig skyldig i Fornærmelser i Gjerning imod Huusbonden eller de til hans Familie hørende Personer;
- 3) naar der er Børn i Huset, og Tyendet i en foregaaende Tjeneste har forledet Husets Børn til slette Handlinger;
- 4) naar det mangler de Færdigheder, der ved dets Antagelse bleve forlangte, og som det udtrykkeligen har angivet at besidde;
- 5) naar det har nogen smitsom eller væmmelig Sygdom;
- 6) naar det formedelst Sygdom eller Legemsskade er uskikket til at udføre sit Arbeide, eller naar et ugift Tyende er frugtsommeligt;
- 7) naar det ved sin Antagelse har skuffet Huusbonden med falsk Skudsmaal. Huusbonden har i saadanne Tilfælde Intet at betale Tyendet og kan forlange de givne Fæstepenge tilbagebetalte.

§ 16.

Kommer Tyendet ikke i Tjeneste den fastsatte Dag, er Huusbonden berettiget til at antage et andet Tyende. Indfinder imidlertid det udeblevne Tyende sig i Løbet af næste Dag, eller, hvis Udeblivelsen ikke kan tilregnes det, og Contracten er indgaaet paa et halvt Aar eller længere Tid, inden Forløb af 8 Dage, og i begge Tilfælde intet andet Tyende i dets Sted endnu er antaget, er Huusbonden pligtig at modtage det. Indfinder det sig først senere i Tjenesten, beroer det paa Huusbonden, om han vil modtage det eller ikke.

§ 17.

Et Tyende, der kommer for seent i Tjenesten, men dog modtages i denne taber Ret til saa stor Deel af Løn og Kostpenge, som svarer til den Tid, i hvilken det er udeblevet, og skal desuden, hvis Udeblivelsen kan tilregnes det, bøde for hver Dag af samme 1/2 Rd. til Politikassen, hvilke Bøder kunne indeholdes i Lønningen.

§ 18.

Det Tyende, som uden at være hindret ved Sygdom eller anden lovlig Undskyldning ikke indfinder sig i Tjenesten i rette Tid, skal, naar Huusbonden af den Grund lovligen vægrer sig ved at modtage det, eller det aldeles udebliver, tilbagebetale Fæstepengene, erlægge til Huusbonden saa Meget, som den betingede Løn udgjør for Halvdelen af den vedtagne Tjenestetid, dog ingensinde for længere Tid end et halvt Aar, og bøde fra 2 til 20 Rd. Kun under særdeles formildende Omstændigheder maae de Bøder, som idømmes Tyendet, være mindre end halvt imod det Beløb, der forbrydes til Huusbonden.

§ 19.

Bliver et Tyende uden egen Brøde ude af Stand til at tiltræde Tjenesten, da er det kun Pligtigt at tilbagebetale Fæstepengene.

§ 20.

Holder en Huusbond ulovligen et Tyende tilbage i Tjenesten efter Skiftetiden, skal han, saafremt andre Love ikke efter Gjerningens Beskaffenhed medføre større Straf, bøde fra 5 til 50 Rd. og give Erstatning for den Skade, som derved foraarsages. Hindrer han Tyendet fra at komme i rette Tid i en anden Tjeneste, som det har paataget sig, og denne derved tabes, skal han til Tyendet betale, foruden Beløbet af tilbagebetalte Fæstepenge, saa Meget, som Tyendet, hvis det var blevet bortvist fra den paatagne Tjeneste, skulde havt i Løn og Kostpenge efter Bestemmelsen i § 13, og til den anden Huusbond, der havde fæstet Tyendet, erlægge halvt saa Meget, som den af ham tilsagte Løn udgjør for den vedtagne Tjenestetid, dog ingensinde mere, end Lønningen beløber for et halvt Aar.

§ 21.

Kan Tyendet bevise, at Huusbonden i det sidste Halvaar, førend Tyendet skal tiltræde Tjenesten, har mishandlet eller sultet sit Tyende eller søgt at forlede det til forbryderske eller usædelige Handlinger, kan Tyendet, dersom det derom var, uvidende paa den Tid, da det paatog sig Tjenesten, ikke tilpligtes at gaae i denne, men det skal dog, hvis det udebliver, tilbagebetale de modtagne Fæstepenge

§ 22.

Om et Tyende endog har ladet sig fæste til en Art af Tjeneste, skal det dog være Pligtigt at deeltage i anden til dets Stilling og Evner passende Gjerning, som Omstændighederne kunne fordre, navnlig naar de, der skulde have udført samme, ved Sygdom eller andet Forfald ere for en Tid forhindrede deri, ligesom det i Almindelighed efter Evne bør fremme Huusvæsenets Bedste. Ethvert Tyende maa underkaste sig den huuslige Orden hos Huusbonden.

§ 23.

Uden Huusbondes Samtykke, er Tyendet ikke beføiet til at lade sin Tjeneste udføre af Andre.

§ 24.

Heller ikke maa Tyendet uden Huusbondes Tilladelse forlade Huset i egne Anliggender, eller blive borte længere end tilladt.

§ 25.

Al den Skade, som Tyendet paafører Huusbonden af Forsæt, Uagtsomhed eller Mangel paa nogen særegen Art af Dygtighed, der udkræves til bestemte Forretninger, hvortil Tyendet har ladet sig antage, skal det erstatte, og Erstatningen kan af Huusbonden indeholdes i Lønnen.

§ 26.

For Ulydighed mod Huusbonden eller den, som paa Huusbondens Vegne kan befale over Tyendet, skal dette bøde fra 1 til 10 Rd. For Trods og for Opsætsighed skal Tyendet dømmes enten til lige Bøder eller til simpelt Fængsel eller Fængsel paa Vand og Brød i indtil 5 Dage. For fornærmelige Ytringer anvendes de samme Straffe, og for Modstand eller Fornærmelse i Gjerning Fængsel paa Vand og Brød fra 5 til 20 Dage, forsaavidt der ikke efter andre Love er forskyldt en større Straf.

§ 27.

Huustugt er det mandlige Tyende underkastet, indtil det bliver 18 Aar, og det qvindelige Tyende, indtil det bliver 16 Aar gammelt. Naar Huustugt anvendes paa et saadant Tyende for de i § 26 nævnte Forseelser, bortfalde de sammesteds fastsatte Straffe.

§ 28.

Kommer Tyendet i Fængsel, uden at Saadant kan lægges Huusbonden til Last, og dets Tjeneste ikke strax ophører, taber det Fordring paa Løn for den Tid, Fængslingen varer.

§ 29.

Huusbonden er pligtig at betale Tyendet Løn paa de Tider, som i saa Henseende mellem dem ere vedtagne. Har ingen Aftale fundet Sted angaaende Betalingstiden, forfalder Lønnen til Betaling for det Tyende, der er fæstet halvvaarsviis eller paa længere Tid, til de almindelige Skiftetider, hvergang for det sidstforløbne Halvaar, og for et Tyende, som er fæstet paa kortere Tid, ved Enden saavel af den oprindelige vedtagne som af den ved Contractens Fornyelse senere af Tyendet paatagne Tjenestetid.

§ 30.

Huusbonden kan ikke ved nogen contractmæssig Overdragelse, uden Tyendets Samtykke, give det en anden Huusbond.

§ 31.

Paaføres Tyendet en Legemsskade eller en anden Sygdom som Følge af utilbørligt Forhold fra Huusbondens Side,

saasom naar han paalægger det overanstrengende eller noget med særegen Fare forbundet usædvanligt Arbeide, bør han bekoste Helbredelsen og kan desuden tilpligtes at give Tyendet en billig Erstatning for det Næringstab, som det lider, efter at Tjenesten er ophørt. Derhos bør han efter Omstændighederne straffes med Bøder fra 5 til 100 Rd. eller med simpelt Fængsel i indtil 4 Uger, saafremt han ikke efter andre Lovbestemmelser har forskyldt en større Straf.

§ 32.

Paadrager Tyendet sig en Sygdom ved eget utilbørligt Forhold maa det selv afholde de med Helbredelsen forbundne særegne Omkostninger, og Huusbonden kan, forsaavidt han ikke, naar han dertil er berettiget, strax afskediger det. (§ 41 Nr. 11), indeholde dets Løn for den Tid, det er utjenstdygtigt.

§ 33.

Dersom Tyendet ellers bliver sygt i, Tjenestetiden, skal Huusbonden vel betale det tilsagte Vederlag, indtil Tjenesten efter Opsigelse eller af anden lovlig Grund ophører, men Tyendet maa selv udrede Lægeløn og bære de til Lægemidler, særdeles Pleie og andre paa Helbredelsen anvendte Omkostninger.

§ 34.

En Overenskomst mellem Huusbond og Tyende om, at Tjenesten skal ophøre, saasnart Tyendet maatte blive hjemsogt af Sygdom, er ikke forbindende for Tyendet, og dersom et sygt Tyende enten ifølge slig Betingelse eller efter en under Sygdommen indgaaet Overenskomst hæver Tyendeforholdet, frigjøres Huusbonden heller ikke i Forhold til Fattigvæsenet, som Tyendet maatte falde til Byrde, for de i denne Lov grundede Forpligtelser mod Tyendet.

§ 35.

Et sygt Tyende kan ikke modsætte sig at indlægges i et offentligt Sygehuus.

§ 36.

Bliver et Tyende sygt og sengeliggende eller angreben af smitsom Sygdom, maa dets Flytning ikke finde Sted, om end Fardag er kommen, eller Tjenesten paa anden Maade er ophørt, førend i Kjøbstederne en Læge og paa Landet enten en Læge, eller, hvor en saadan ikke er tilkaldt. Sognepræsten, Sognefogden eller en Sogneforstander, erklærer at formene, at Flytningen kan skee uden Fare for Tyendets Helbred eller for Smittes Udbredelse. Hvis Huusbonden, overtrædende denne Forskrift, skaffer den

Syge ud af Huset, skal han straffes paa samme Maade, som i § 31 er bestemt, og desuden bære alle Omkostninger paa den Syges Pleie og Helbredelse.

§ 37.

Døer et Tyende, have Arvingerne kun Fordring paa en saadan Deel af Lønnen, som kan ansees fortjent, indtil Tyendet ved Sygdom blev sat ud af Stand til at forrette sin Tjeneste. Begravelsesomkostningerne er Huusbonden ei pligtig at betale.

§ 38.

Døer Huusbonden, fortsættes Tyendeforholdet med hans Enke eller Bo, saaledes som det var stiftet med den Afdøde. Dog anses Tyendeforholdet kun som stiftet i det længste for et Aar, om end Contracten maatte være indgaaet for et længere Tidsrum. Ønske imidlertid de Vedkommende, at Tyendet skal fratræde Tjenesten tidligere end den ellers vilde være ophørt, da ere de berettigede til at forlange Saadant, naar de tilkjendegive deres Bestemmelse derom inden 1 Maaned efter Dødsdagen, og betale Tyendet, foruden den til Fratrædelsesdagen fortjente Løn deels Løn for saa langt et Tidsrum, som Tyendeforholdet var stiftet paa, dog ingensinde mere end til første almindelige Fardag, som indtræffer 3 Maaneder efter Dødsdagen, deels Kostpenge for samme Tidsrum, dog ingensinde mere end for 8 Uger efter Fratrædelsen.

§ 39.

En indgaaet Tyendecontract ansees, saalænge lovlig Opsigelse ikke er skeet fra nogen af Siderne, fornyet paa ligesaa lang Tid, som oprindeligen var fastsat, dog i det længste paa 1 Aar, medmindre Parterne i nogen af disse Henseender have aftalt anderledes.

§ 40.

Opsigelse bør, naar Tyendeforholdet er stiftet halvaarsviis eller for længere Tid, og ingen særlig Opsigelses tid er bestemt, skee med 3 Maaneders Varsel. Forsaavidt de almindelige Skiftetider ere vedtagne, kan den senest foregaae den 1ste Februar og 1ste August. Er Tjenesteforholdet stiftet maanedsviis, er Formodning for, at Tjenesten kan opsiges med 14 Dages Varsel til den 1ste i enhver følgende Maaned.

§ 41.

Uden Opsigelse kan Huusbonden strax afskedige Tyendet:

- 1) naar det begaaer Bedrageri, Tyveri eller nogen anden i den offentlige Mening vanærende Forbrydelse, eller tidligere har forseet sig paa saadan Maade;
- 2) naar det har været hensat til Strafarbeide;
- 3) naar det fængsles paa længere Tid end 8 Dage, uden at Saadant kan lægges Huusbonden til Last;
- 4) naar det tillader sig Haandgribeligheder eller grove, fornærmelige Ytringer imod Huusbonden, hans Familie eller Nogen, der paa hans Vegne har at befale over Tyendet, saavel som og naar det i sin seneste Tjeneste har gjort sig skyldig i Fornærmelse i Gjerning imod Huusbonden eller de til hans Familie hørende Personer;
- 5) naar det nægter at adlyde Huusbonden eller Nogen, som paa hans Vegne har at befale over Tyendet, eller viser vedvarende Skjødesløshed i sine Pligters Opfyldelse;
- 6) naar det forfører Husets Børn til slette Handlinger, eller tidligere har gjort sig skyldigt i saadant Forhold, saavel som og naar det ved slet Behandling eller Skjødesløshed udsætter dem for øiensynlig Fare;
- 7) naar det mishandler Kreature, som det skal passe;
- 8) naar det af Ondskab beskadiger Huusbondens Eiendom;
- 9) naar det viser særdeles stor eller gientagen Uforsigtighed med Lys eller Ild, eller ved sin Skjødesløshed endog foraarsager Brand;
- 10) naar det mangler de Færdigheder, der ved dets Antagelse bleve forlangte, og som det udtrykkeligen har angivet at besidde;
- 11) naar det ved Tjenestens Tiltrædelse har nogen smitsom eller væmmelig Sygdom, eller i Tjenesten ved Usædelighed paadraget sig en saadan;
- 12) naar det gjør sig skyldigt i utugtigt Forhold med nogen anden til Huusstanden hørende Person;
- 13) naar et ugift Tyende er frugtsommeligt;
- 14) naar et Tyende, Advarseler uagtet, gjentagne Gange, findes drukken;
- 15) naar det ved Uforligelighed med Medtjenende forstyrrer Husets Fred og Orden, og Advarsel i saa Henseende har viist sig frugtesløs.;
- 16) naar det ved sin Antagelse har skuffet Huusbonden med falsk Skudsmaal;
- 17) naar et Tyende indkaldes til Krigstjeneste, dog at dette er for mere end 6 Uger, saafremt Tyendet tjener halvaarsviis eller paa længere Tid. Forsaavidt nogen Omstændighed, som har fundet Sted, førend Tyendet tillraadte Tjenesten, efter det Ovenanførte berettiger Huusbonden til at bortvise Tyendet, bortfalder saadan Ret, dersom Huusbonden var bekjendt med slig Omstændighed, dengang han modtog Tyendet, eller han, hvis den omhandlede Omstændighed først senere bliver

ham bekjendt, ikke strax benytter sin Ret til, inden en passende kort Frist, at skille sig ved det.

§ 42.

Naar Tyendet, afskediges af nogen af de i § 41 nævnte Grunde, kan det kun fordre Løn og andet betinget Vederlag i Forhold til den Tid, hvori det har tjent. Det kan derhos ansees med de Straffe, som det efter de foregaaende Bestemmelser i denne Lov eller den øvrige Lovgivning ved sit Forhold maatte have forskyldt. samt paalægges at udrede den i § 25 omhandlede Erstatning. Bliver et Tyende indkaldt til Krigstjeneste, uden at Huusbonden derved efter Bestemmelsen i § 41 Nr. 17 bliver berettiget til at afskedige det, kan han dog afdrage i det tilsagte Vederlag en forholdsmæssig Deel for den Tid, Tyendet er fraværende.

§ 43.

Uden Opsigelse kan Tyendet strax forlade Tjenesten:

- 1) naar Huusbonden mishandler det;
- 2) naar han søger at forlede det til forbryderske eller usædelige Handlinger, eller, dersom andre til Huusstanden hørende Personer forsee sig paa saadan Maade, ikke efter dets Klage tager det i behørig Bestyrtelse;
- 3) naar han, hvis Tyendet skal have sin Underholdning hos Huusbonden, vedblivende yder det slet eller utilstrækkelig Kost;
- 4) naar han groveligen krænker dets gode Navn og Rygte ved ugrundede Beskyldninger;
- 5) naar Tyendet ikke har kunnet erholde sin Løn eller betingede Kostpenge betalte til rette Tid;
- 6) naar Huusbonden opgiver sin hidtil havende Bolig og flytter over 1 Miil bort fra samme, eller han, uden at opgive sin hidtil havende Bolig, flytter over 3 Mile bort.

§ 44.

Forlader Tyendet Tjenesten af nogen af de i § 43 under Nr. 1, 2 og 3 nævnte Grunde, skal det have Løn indtil den Dag, hvortil Opsigelse enten forud er given, eller kunde værre given paa den Tid, da Tyendet berettiges til at forlade Tjenesten, dog i det længste indtil første almindelige Fardag, som indtræffer 3 Maaneder efter bemeldte Tid. Derhos skal Tyendet have Kostpenge for samme Tidsrum, dog idet længste for 8 Uger, efterat Tjenesten er fratraadt. Kostpengene bestemmes efter Regelen i § 13. Herved bortfalder ikke det Ansvar, som Huusbonden forøvrigt ved sit Forhold kan have paadraget sig. Forlades Tjenesten af de i § 43 under Nr. 4, 5 og 6 anførte Aarsager, har Tyendet kun Ret til Løn og betingede Kostpenge i Forhold til den Tid, hvori det har

tjent. Dog hvis Huusbonden flytter til Færøerne, Island, de danske Colonier eller Udlandet, har Tyendet den samme Ret, som naar det forlader Tjenesten af de i § 43 under Nr. 1, 2 og 3 nævnte Grunde.

§ 45.

Flytter Tyendet med Huusbonden over en Miil bort fra det Sted, hvor Tjenesten er tiltraadt, skal Huusbonden, naar ei anderledes vedtages, bekoste dets Tilbagereise ved Tjenestens Ophør.

§ 46.

Den Huusbond, der uden lovlig Grund bortviser et Tyende af sin Tjeneste før Tjenestetidens Udløb, skal betale det Løn indtil den Dag, hvortil Opsigelse enten forud er given, eller kunde være given paa den Dag, da Tyendet bortvistest, dog i det længste indtil første almindelige Fardag, som indtræffer 3 Maaneder efter bemeldte Dag. Derhos skal han betale Kostpenge for samme Tidsrum, dog i det længste for 8 Uger, efterat Tjenesten er fratraadt. Kostpengenes Størrelse bestemmes efter Regelen i § 13.

§ 47.

Det Tyende, som uden lovlig Grund forlader Tjenesten før Tjenestetidens Udløb, forbryder ei alene den fra sidste Fardag fortjente Løn, men skal ogsaa betale Huusbonden halvt saa Meget, som Lønnen udgjør for den vedtagne Tjenestetid, dog ingensinde mere end Løn for et halvt Aar, og endvidere bøde fra 2 til 20 Rd. Ved den nærmere Bestemmelse af disse Bøder kommer den i Slutningen af § 18 indeholdte Regel til Anvendelse.

§ 48.

For tilgodehavende Løn og Kostpenge, dog ikke for længere Tid end et Aar, nyder Tyendet Fortrinsret i Huusbondens Fallitbo efter Bestemmelsen i Lovens 5 - 14 - 37. Et Tyende hos en Fæstebonde skal for sidste halve Aars Løn og Kostpenge have Fortrinsret fremfor Jorddrottens Krav hos Fæsteren. Søger Jorddrotten Udlæg ved Fogden for dette Krav, skal Fogden paasee, at Fæstebondens Tyende først fyldestgøres for anførte halve Aars Løn og Kostpenge. Skeer dette ikke, da skal det Jorddrotten givne Udlæg ikke være Tyendet hinderligt i at søge Fyldestgørelse i det Jorddrotten udlagte Gods, saalænge dette endnu er i Jorddrottens eller Fæstebondens Besiddelse.

§ 49.

For et Aars Løn og Kostpenge, som dog ikke maa angaae nogen ældre Tid end Aaret indtil den sidstforløbne

almindelige Fardag, kan Tyendet lade foretage Udpantning hos Huusbonden, forsaavidt denne ikke gjør Indsigelser imod Fordringen.

§ 50.

Fogden, som gjør Udlæg for et Tyendes tilgodehavende Løn eller Kostpenge hos Huusbonden, kan ikke fordre nogen Betaling for Forretningen, med mindre samme kan erholdes hos Huusbonden, efterat Tyendet er fyldestgjort for sin Fordring.

§ 51.

Ethvert Tyende bør være forsynet med en Skudsmaalsbog.

§ 52.

Denne Bog bør bestaae af 3 Ark Skrivpapiir, det første stemplet til Taxten efter 4de Classe Nr. 2, samt være gjennemdragen og indbunden. Foran i Bogen, dog ei paa første Side, skal findes et Uddrag af Lovbestemmelserne om Skudsmaalsbøger. Forinden en saadan Bog maa bruges, forsynes den i Kjøbenhavn og de øvrige Kjøbstæder med Politivrighedens, men paa Landet med Sognepræstens Segl, der sættes paa den Lidse, som er dragen gennem Bogen. Denne Embedsmand anfører derhos paa Bogens første Side, hvor Stemplet findes, under sit Navn og under Angivelse af Datum: „Skudsmaalsbog for N. N. i N. N.“ (hvorved paa Landet benævnes Byen, Sognet og Amtet).

§ 53.

Der skal af Justitsministeren sørges for, at Skudsmaalsbøger til en billig Priis blive at erholde i alle Kjøbstæder og i ethvert Pastorat paa Landet. Forraadet anskaffes i Kjøbstæderne af Politiet og paa Landet, af Sogneforstanderskaberne. De anskaffede Bøger kunne udleveres, uagtet de ere forsynede med Stempel fra et ældre Aar end det, hvori de sættes i Brug*).

Jfr. Iustitsmin. Circl. af 10de Mai 1854 i Dep. Tid. f. 1854 S. 451.

§ 54.

Børn, som ved deres Udgang af Skolen agte at tage Tjeneste som Tyende, skulle, naar de udskrives fra de almindelige Skoler i Kjøbstæderne, Kjøbenhavn undtagen, eller paa Landet, meddeles en paa foranførte Maade indrettet Skudsmaalsbog, hvori der indføres deres Udskrivningsbeviis fra Skolen, naar og hvor Barnet er født, om det er døbt og confirmeret, og i saa Fald, hvor og

naar. Fattige Børn erholde Bogen paa Fattigvæsenets Bekostning.

§ 55.

Den, der ikke allerede ved Udgangen fra Skolen er forsynet med Skudsmaalsbog, men ellers skal anskaffe en saadan, bør, forinden Bogen forsynes med Segl og Titel efter § 52, forevise den sammesteds nævnte Embedsmand Døbeattest og andre Beviser, hvorefter det Fornødne indføres i Bogen.

§ 56.

Naar en Skudsmaalsbog er fuldskreven, og en ny derefter anskaffes, bør Politivrigheden eller Sognepræsten give denne Titel af Continuations-Skudsmaalsbog og anmærke i samme, at den ældre er ham foreviist, hvilken fremdeles tilligemed den nye bliver at bevare af Tyendet.

§ 57.

Forkommer en Skudsmaalsbog, skal Tyendet under Bøder af indtil 5 Rd. ufortøvet anmelde det for Politiet, som derpaa har at undersøge, hvorledes Bogen er forkommen. Er dette skeet forsætlig af Tyendet, bør det bøde fra, 5 til 20 Rd. Derhos bør Tyendet anskaffe sig en ny Skudsmaalsbog, hvilken i dette Tilfælde saavel paa Landet som i Kjøbstæderne udleveres af Politivrigheden og af denne forsynes med Segl og Titel, samt med fornøden Bemærkning om, at en ældre Skudsmaalsbog, som Tyendet har havt, er bleven borte, og hvad Udfaldet har været af Politiets ovennævnte Undersøgelse, saavel som om de Oplysninger, der ere fremkomne angaaende Tyendets Fødested, Alder, Confirmation, foregaaende Opholdssteder og Levnet. Den nye Skudsmaalsbog bør paa Landet inden 4 Dage forevise Sognepræsten under Bøder af indtil 10 Rd. Politivrigheden bør i Politiprotocollen holde nøiagtig Fortegnelse over alle bortkomne Skudsmaalsbøger og være opmærksom paa, naar nogen saadan senere fremkommer.

§ 58.

Enhver Huusbond, som fæster et Tyende, er berettiget til at anføre i dets Skudsmaalsbog, fra og til hvilken Tid det er antaget i Tjeneste og for hvilken Løn.

§ 59.

Enhver Huusbond skal, forinden et Tyende forlader hans Tjeneste, indføre i dets Skudsmaalsbog, fra og til hvilken Tid Tyendet har tjent ham, samt i hvilken Egenskab. Det beroer paa Huusbonden, om han vil tilføie noget Vidnesbyrd om Tyendets Forhold i Tjenestetiden. Den

Huusbond, som mod bedre Vidende giver Tyendet et fordeelagtigt Skudsmaal, hvorved tredie Mand kan skuffes, skal ifølge Lovgivningens almindelige Grundsætninger staae den Skadelidende til Ansvar, og kan efter Omstændighederne dømmes i Bøder indtil 30 Rd. Giver Huusbonden i Skudsmaalsbogen Tyendet et ufordeelagtigt Vidnesbyrd, som kan være det hinderligt i at faae nye Tjenester, og han ikke kan tilveiebringe saadanne Oplysninger, som give antagelig Formodning for, at han har havt tilstrækkelig Grund dertil, skal han erstatte Tyendet den foraarsagede Skade og ansees med Straf, der bestemmes, hvis fornærmelige Beskyldninger ere fremførte, efter Lovene om Fornærmelser i Ord, og ellers til Bøder af Beløb indtil 20 Rd.

§ 60.

Enhver, der ankommer til Kjøbenhavn eller en anden Kjøbstad, for sammesteds at tage Tjeneste som Tyende, eller paa Landet tager saadan Tjeneste i et Pastorat, hvori han eller hun ikke hidtil har opholdt sig, skal anmelde det i Kjøbstaden for Politivrigheden, og paa Landet for Sognepræsten og af samme lade sin Skudsmaalsbog paategne. I disse Tilfælde bør saadan Anmeldelse ogsaa skee af den Huusbond, der tager Tyendet i Tjeneste. Anmeldelserne bør skee i Kjøbstæderne inden 24 Timer, og paa Landet inden 4 Dage efter Ankomsten. Ligeledes skal Enhver, der forlader den Kjøbstad eller det Pastorat paa Landet, hvor han eller hun hidtil har tjent som Tyende, forinden Afreisen anmelde dette for fornævnte Embedsmand, der da har at indtegne i Skudsmaalsbogen, at Anmeldelse er skeet, men iøvrigt Intet om Tyendets Forhold. Endelig bør i Kjøbenhavn Anmeldelse til Politiet saavel af Huusbond som af Tyendet og Anmærkning om Anmeldelsen i Skudsmaalsbogen ogsaa ellers skee, hver Gang et Tyende forlader eller tiltræder en Tjeneste, hvilken Anmeldelse bør foregaae inden 24 Timer derefter. Politidirecteuren i Kjøbenhavn kan lade de, omhandlede Paategninger i et Tyendes Skudsmaalsbog foretage ved en Politiassistent eller anden Embedsmand ved Politiet. Ligesaa bemyndiges han til, forsaavidt Anmeldelse efter denne Paragraph skal skee til de almindelige Skiftetider, at bestemme en Frist af 6 Dage til Anmeldelsen og lade ved Politiplacat bekjendtgjøre, for hvilken Deel af Byen Anmeldelsen bør foregaae paa enhver af disse Dage.

§ 61.

Det Tyende, som ikke er forsynet med Skudsmaalsbog, eller forsømmer i rette Tid at gjøre nogen af de i § 60 befalede Anmeldelser og derom at erholde Paategning i Skudsmaalsbogen, eller ikke lader denne,

overensstemmende med § 59, paategne af den Huusbond, hvis Tjeneste det forlader bør bøde fra 1 til 10 Rd.

§ 62.

Forsømmer Huusbonden at give den i, § 59 befalede Paategning i det Tyendes Skudsmaalsbog, der forlader hans Tjeneste, eller at gjøre den ham efter § 60 paaliggende Anmeldelse, bør han bøde fra 1 til 10 Rd.

§ 63.

Den, som udriver Blade af sin Skudsmaalsbog eller forsætligten gjør Noget i samme ulæseligt, bør bøde fra 5 til 10 Rd., eller straffes med simpelt Fængsel i indtil 8 Dage eller Fængsel paa Vand og Brød i indtil 3 Dage. Hvo, som forfalsker en Skudsmaalsbog, straffes efter de derom gjældende Lovbestemmelser.

§ 64.

Sager, angaaende de i denne Lov omhandlede Forhold undtagen naar der er Spørgsmaal om Forfalskning af Skudsmaal, behandles politiretsviis, dog under Iagttagelse af de i denne Lovs §§ 65—76 indeholdte Bestemmelser. De i §§ 3. 36, 57, 59 3die Stykke, 61, 62 og 63 omtalte Forseelser paatales af det Offentlige. Andre Sager efter denne Lov behandles som private Politisager. Vil Huusbonden tiltale et Tyende, fordi dette er udeblevet af hans Tjeneste, eller i Utide har forladt Tjenesten, skal saadan Sag paaklages (§ 68) inden 4 Uger fra den Tid, Tjenesten skulde være tiltraadt eller Tyendet er bortgaaet, med mindre Tyendets Opholdssted ikke er bekjendt, da Huusbonden i saa Fald, ved inden samme Frist at gjøre en Anmeldelse til Politivrigheden om den begaaede Ulovlighed, kan bevare sin Ret mod Tyendet. Vil et Tyende tiltale Huusbonden, fordi denne ulovligen har enten nægtet at modtage det i Tjenesten, eller bortviist de af Tjenesten, eller ubeføiet har givet det et ufordeelagtigt Skudsmaal, har det ligeledes at paaklage Sagen inden 4 Uger, efterat Tjenesteforholdet skulde være begyndt, eller er ophørt. Anlægges Sag efter de ovenmeldte Frister, bliver den fra Retten at afvise, med mindre Modparten, efter den dertil ham af Dommeren givne Anledning, erklærer, at han desuagtet Intet har imod Sagens Fremme, eller han lader møde ved Sagfører, og denne ikke gjør nogen Paastand om Afvisning. Naar Indklagede hverken møder eller lader møde, og det ikke efter Klagerens Angivelser er tilstrækkeligt tydeligt, om Proskriptionen er indtraadt eller ikke, bør Dommeren opfordre ham til at meddele den til Bedømmelsen heraf fornødne nærmere Forklaring, og derefter tage Bestemmelse om Sagens

Afviisning eller Fremme. Paatale til Straf for Ulydighed, Trods eller Opsætsighed af et Tyende maa udenfor Contrasøgsmaalstilfælde ikke finde Sted, med mindre Sagen af Huusbonden paaklages inden 8 Dage efter Tyendeforholdets Ophør.

§ 65*).

Jft. Justitsmin. Circl, af 10de Mai 1854 i Dep. Tid. f. 1854 S. 451.

For at virke til mindelig Afgjørelse af Tvistigheder, der opstaae imellem Huusbond og Tyende paa Landet (§ 68), bliver der i hvert Sogneforstanderskabsdistrict at udnævne en Forligsmægler. saavel som en Suppleant, der, naar Førstnævnte har Forfald, kan fungere i hans Sted.

§ 66.

Forligsmægleren og Suppleanten vælges af vedkommende Sogneforstanderskab, dog saaledes, at Valget indstilles til Amsraadets Approbation. Valget skeer paa tre Aar, og de Valgte ere pligtige at overtage det dem overdragne Hverv, med mindre de kunne gjøre antagelige Undskyldningsgrunde gjældende, hvis Tilstrækkelighed erkjendes af Sogneforstanderskabet eller, naar dettes Afgjørelse paaklages, af Amsraadet. Efter 3 Aars Forløb skulle stedse nye Valg foregaae, og den, der i 3 Aar har fungeret som Forligsmægler, er da ikke pligtig at lade sig vælge paany enten til Forligsmægler eller til Suppleant for efter andre tre Aars Forløb. Skulde Forligsmægleren eller Suppleanten i Løbet af de 3 Aar begjære sig entlediget, blive de paaberaabte Undskyldningsgrunde ligeledes at bedømme af Sogneforstanderskabet og Amsraadet. Sogneforstanderskabet er ogsaa berettiget til, naar det antager, at der er indtraadt Omstændigheder, ifølge hvilke den Paagjældende ikke længere bør forblive i Bestillingen, at gjøre Indstilling til Amsraadet om hans Entledigelse ved sammes Beslutning.

§ 67.

I hvert Sogneforstanderskabsdistrict anskaffes for Districtets Regning og autoriseres af Forstanderskabet en Protokol til Brug ved de her omhandlede Forligsmæglinger. Denne Protokol har Forligsmægleren i sin Besiddelse, men afleverer den, ved Bestillingens Fratrædelse, til Eftermanden, ligesom den ogsaa bliver at udlevere til Brug for Suppleanten i de Tilfælde, hvor denne skal fungere. Den første Gang Forligsmægleren, eller Suppleanten, skal handle som saadan, indfører og underskriver han i Protokollen følgende Ed: "Jeg N. N., som af Sogneforstanderskabet i N. N.. er valgt til at

mægle i Tyendesager, lover og sværger, at jeg med yderste Kræfter skal søge at befordre billig mindelig Forening imellem Parterne, i alle de Sager, som indkomme for mig, og at jeg dertil skal bidrage med al mulig Nidkjærhed og Redelighed, efter mine Evner, samt efter min bedste Overbeviisning og Samvittighed. Saa sandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord".

§ 68.

Til denne Forligsmægler har saavel Huusbond som Tyende, naar de ville føre Klage over hinanden med Hensyn til Tyendeforholdet, at henvende sig med Klagen. Dog henhøre under denne Forligsmægling kun de Sager, der reises, imedens Huusbond og Tyende endnu ere samlede med hinandens eller dog begge opholde sig i samme Sogneforstanderskabsdistrict. Har Tyendet, forladt Huusbondens Tjeneste og har Ophold i et andet Sogneforstanderskabsdistrict, anvendes de almindelige Negler om Sagers Paaklage ved Politiretten.

§ 69.

Den, der har nogen Besværing eller Anke at føre, skal skriftligen eller mundtligen andrage Sagen for Forligsmægleren og angive Gjenstanden for sin Klage. Forligsmægleren har derefter at beramme et Møde til en vis passende Tid snarest muligt, og dertil indkalde Parterne ved en skriftlig Seddel. Denne Indkaldelse leveres Klageren, som besørger den ved de sædvanlige Stævningsmænd forkyndt for Modparten, saaledes at han erholder i det mindste to Dages Varsel til det ansatte Møde.

§ 70.

Ved Mødet, som holdes paa Forligsmæglerens Bopæl eller et andet passende Sted inden lukkede Døre, bør Mægleren i Overensstemmelse med den af ham aflagte Ed søge at tilveiebringe Forlig imellem Parterne. Opnaaes saadant Forlig, bliver det at tilføre Protokollen og at underskrive saavel af begge Parter som af Forligsmægleren. Denne har derefter at give enhver af Parterne, der ønsker det, under sin Haand og sit Segl, en Udskrift af samme. Et saadant Forlig kan ligesom en endelig Dom fuldbyrdes ved Execution. Opnaaes derimod ikke Forlig, bliver en Angivelse af den, paaklagede Sag og den forgjæves forsøgte Mægling at tilføre Protokollen, og derom en Attest at meddele Vedkommende, hvorefter Sagen kan forfølges ved Retten.

§ 71.

Parterne have i Almindelighed at møde personligen. Den, der uden lovligt Forfald undlader dette, skal, hvis, Sagen

kommer til Rettergang, dømmes til at betale Sagens Omkostninger og i Mulct for unødige Trætte fra 1 til 5 Rd., uden Hensyn til det Udfald, Sagen iøvrigt maatte erholde.

§ 72.

Naar Klageren møder, og Indklagede udebliver, meddeles der Førstnævnte en Attest om den fra hans. Side iværksatte Paaklage, og Sagen kan da af ham strax forfølges ved Retten, hvorhos Indklagede, hvis han ikke kan oplyse lovlige Aarsag til Udeblivelsen, bliver at ansee efter Bestemmelsen i § 71.

§ 73.

Saalænge Forlig i de her omhandlede Sager ikke er prøvet hos den anordnede Mægler, eller Klageren i alt Fald ikke har iagttaget, hvad der paaligger ham, for at faae saadan Mægling foretagen, kan Sagen ikke antages til Behandling og Paakjendelse ved Retten, men denne har i Embeds Medfør at afvise samme. Naar derimod det Fornødne er iagttaget med Hensyn til den her foreskrevne Mægling, bortfalder den nu befalede Forligsmægling ved Politiretten, hvoraf følger, at Parterne strax kunne lade møde for denne Ret ved Sagfører, efter de iøvrigt herom givne Regler.

§ 74.

Forøvrigt komme de Regler og Grundsætninger, der gjælde med Hensyn, til Forligsbehandlingen af Rettergangssager ved de sædvanlige Forligelsescommissioner, ogsaa til Anvendelse ved de her omhandlede Sager og den for dem foreskrevne særegne Forligsbehandling. Dog kan, naar Forlig virkelig har været prøvet imellem Parterne, den almindelige Regel, at Intet bør paakjendes ved Retten, med mindre det først har været gjort til Gjenstand for Forligsmægling, ikke her gjøres gjældende hverken med Hensyn til Omfanget af det, der derefter paatales ved Retten, eller til de Paastande, der ved denne nedlægges. I Overeensstemmelse hermed er ogsaa, under samme Forudsætning, Contraklage til Forligsprøve unødvendig, for ved Retten at kunne reise Contrastøgsmaal.

§ 75.

Til Protokoller, Indkaldelser, Udskrifter m.m. ved den heromhandlede Forligsmægling benyttes ustempelt Papir.

§ 76.

Til Forligsmægleren erlægges ved Klagens Indgivelse 16 Sk., der strax betales af Klageren forud. Opnaaes Forlig,

tilkommer der endvidere Forligsmægleren 16 Sk., der skal udredes af Indklagede, medmindre Parterne anderledes derom forenes. Til Stævningsmændene erlægges 16 Sk. af Klageren til lige Deling. For de Udgifter, som Klageren har maattet forgjæves anvende med Hensyn til den her omhandlede Forligsmægling, har han, naar Sagen derefter forfølges ved Retten, Regres til Indklagede, forsaavidt der efter Lovgivningens almindelige Grundsætninger kan paalægges. denne et saadant Ansvar.

§ 77.

D. L. 3—19—4, 5, 6, 9, 11, 12, 13, 14 og 15, Forordningen om Sæd til Løn af 19de Februar 1701, Raadstue-Placat af 28de Juli (Rescript af 14de Juni) 1728, Raadstue-Placat af 3die December (Rescript af 28de November) 1755 med Undtagelse af § 21, Rescripterne af 11te September 1761 og 19de April 1765, Forordningen af 23de Marts 1770, Placat af 26de Mai 1779, Forordningen om Skiftetider af 25de Marts 1791, Forordningen af samme Dato om Politivæsenet paa Landet §§ 1—3 og 5—19, Placat af 14de December 1810 §§ 18, 19 og 20, Politi-Placat af 6te Februar (Rescript af 31te Januar) 1816 § 3, Politiplacat af 14de Mai s. A. (Rescript af 8de s. M.), Bekjendtgjørelse fra Politidirecteuren i Kjøbenhavn af 27de April (Rescript af 19de s. M.) 1822, Forordningen af 24de Juli 1822 § 6, Placat af 12te Mai 1830, Forordningen af 5te September 1832 og Placat, angaaende en Indskrænkning i ugifte Bønderkarles Forpligtelse at tage fast Tjeneste, , af 16de December 1840, ligesom andre ældre Lovbestemmelser, der ere i Strid med nærværende Lov, sættes, forsaavidt de endnu ere gjældende, ud af Kraft.

§ 78.

Denne Lov er ikke gjældende for Færøerne. Den træder i Kraft 3 Maaneder fra Dato.

Kilde: Ussings Lovsamling 1853 – 54. Set på Rigsarkivet.

Uddrag Af Lovbestemmelserne om Skudsmaalsbøger.

§ 1.

Ethvert Tyende bør være forsynet med Skudsmaalsbog bog. Forinden en saadan Bog maa bruges, forsynes den i Kjøbenhavn og de øvrige Kjøbstæder med Politivrighedens, men paa Landet med Sognepræstens Segl, der sættes paa den Lidse, der er dragen igjennem

Bogen. Den, der ikke allerede ved Udgangen fra Skolen er forsynet med Skudsmaalsbog, men ellers skal anskaffe en saadan, bør, forinden Bogen forsynes med Segl og Titel, forevise de fornævnte Embedsmand Døbeattest og andre Beviser, hvorefter det Fornødne indføres i Bogen.

§ 2.

Naar en Skudsmaalsbog er fuldkrevet og en ny derefter anskaffes, bør den ældre fremdeles tilligemed den nye bevares af Tyendet.

§ 3.

Forkommer en Skudsmaalsbog, skal Tyendet under Bøder af indtil 10 Kroner ufortøvet anmelde det for Politiet, som derpaa har at undersøge, hvorledes Bogen er forkommen. Er dette skeet forsætlig af Tyendet, bør det bøde fra 10 til 40 Kroner. Derhos bør Tyendet anskaffe sig en ny Skudsmaalsbog, hvilken i dette Tilfælde saavel paa Landet som i Kjøbstæderne udleveres af Politivrigheden. Den nye Skudsmaalsbog bør paa Landet inden 4 Dage forevises Sognefogden under Bøder af indtil 20 Kroner.

§ 4.

Enhver Husbond, som fæster et Tyende, er berettiget til at indføre i dets Skudsmaalsbog, fra og til hvilken Tid det er fæstet, i hvilken Egenskab og for hvilken Løn.

Enhver Husbond skal, forinden et Tyende forlader hans Tjeneste, indføre i dets Skudsmaalsbog fra og til hvilken Tid det har tjent ham.

§ 5.

Indfører Husbonden i selve Skudsmaalsbogen enten noget Skudsmaal eller nogensomhelst anden Bemærkning end de i § 4 omhandlede, skal han, naar det af Tyendet forlanges, under en privat Politisag dømmes til at betale det, hvad det koster at faae Bogen ombyttet hos Politivrigheden, og kan desuden idømmes en Bøde af indtil 20 Kroner.

§ 6.

Enhver, der ankommer til Kjøbenhavn eller en anden Kjøbstad, for sammesteds at tage Tjeneste som Tyende, eller paa Landet tager saadan Tjeneste i et Pastorat, hvori han eller hun ikke hidtil har opholdt sig, skal anmelde det i Kjøbstaden for Politivrigheden og paa Landet for Sognefogden, og af samme lade sin Skudsmaalsbog paategne. I disse Tilfælde bør saadan Anmeldelse ogsaa skee af den Husbond, der tager Tyendet i Tjeneste. Anmeldelserne bør sker i Kjøbstæderne inden 24 Timer og paa Landet inden 4 Dage efter Ankomsten.

Ligeledes skal Enhver, der forlader den Kjøbstad eller det Pastorat paa Landet, hvor han eller hun hidtil har tjent som Tyende, forinden Afrejsen anmelde dette i Kjøbstaden for Politøvrigheden og paa Landet for Sognefogden, der da have at indtegne i Skudsmaalsbogen, at Anmeldelse er skeet, men iøvrigt Intet om Tyendets Forhold.

Endelig bør i Kjøbenhavn Anmeldelse til Politiet saavel af Husbond som af Tyendet og Anmærkning om Anmeldelsen i Skudsmaalsbogen ogsaa ellers skee, hver Gang et Tyende forlader eller tiltræder en Tjeneste, hvilken Anmeldelse bør foregaae inden 24 Timer derefter.

§ 7.

Det Tyende, som ikke er forsynet med Skudsmaalsbog, eller forsømmer i rette Tid at gjøre nogen af de i § 6 befalede Anmeldelser og derom at erholde Paategning i Skudsmaalsbogen, eller ikke lader denne, overensstemmende med § 4. paategne af den Husbond, hvis Tjeneste det forlader, bør bøde fra 2 til 20 Kroner.

§ 8.

Forsømmer Husbonden at give den i § 4 befalede Paategning i det Tyendes Skudsmaalsbog, der forlader hans Tjeneste, eller at gjøre den ham efter § 6 paaliggende Anmeldelse, bør han bøde fra 2 til 20 Kroner.

§ 9.

Den, som udriver Blade af sin Skudsmaalsbog eller forsætligent gjør Noget i samme ulæseligt, bør bøde fra 10 til 20 Kroner, eller straffes med simpelt Fængsel i indtil 8 Dage eller Fængsel paa Vand og Brød i indtil 3 Dage.

Hvo, som forfalsker en Skudsmaalsbog, straffes efter de derom gjældende Lovbestemmelser.

Justitsministeriet, den 27de Januar 1880.

J. Nullemann

(L 8.)

Kilde: Scannet fra en skudsmålsbog tilsendt af en bruger på DIS-Forum.